

0-16

P.P. 1-3.

Written by: Christof Moosa^{hw}

K34/57.

6 1/3

History ya baBirwa xa ba le Sefōtō Mokxalakwēna.

Ka selemō sa 1894 ka lebaka lela la ntwā ya xa Malebōxō, baBirwa ba beng ba la~~no~~ pušong ya Maleboxo, e lexo ba xa Kōlōlō le Raphukhula e lexo bana ba kxoši Tauyatswala, ba na le motho wa bōnā yō, leina la xaxwe e lexo Kxanthsi ya Boditsi, batho bao ba tšere dikxomo, tša tlošwa ka keno ka tšatši le lengwe ka phirimana.

Ka lebaka lela xo buša Kxobuki, a na le Kxabedi, bōnā ba ile ba boloka dikxomo tša bana ba bōnā. Xōna mo xo phēthēxa seēma sa ba sešo, se reng:

"Tswala e bolaille tšiš."

Ka yōnā nakong yo, xwa tla maBuru a tšwang nthla ya boKxalaka, ba na le bana ba maPena, e lexo Markus Matlakala le Pampiri Mantšwe. Xa maBuru a se na xo tla, a re, "Le ba kae?" Phetolo ya re, "Re baBirwa." MaBuru a re, "Le baXananwa, le thōma maaka!" Xwa botšišwa bana ba Mapena xore, "Na ké thērēšō na?" Ba re, "E, ké thērēšō, ké baBirwa." Fao maBuru a fētša ditaba. Kxoši a ba fa pholo ye kxolo e nthu, leina la yōna e lexo

"Matlōrō seletše naka ya mohlatswa

o tlo rōxwa ke ba xa Mahādisa."

A leboxa, a re, "Salang xabotse, le nwé le mabya-lwa."

Ka lōna letšatši leo, mohlamaBuru a tlil' o tšea dikxomo tša xa Raphakhula le tša xa Mōlōlō, ka nakō ya ka bošexo kxomo di a xamiwa. MaBuru ao a ile a bōna mohlala wa dikxomo, a o lōta, a ~~batšabi~~ botši-ša kxosi a re, "Moraka ola ké wa mang?" Kxoši a re, "Ké batšabi." Xōna mo ba thōma xo kitima ka lebelō, a khumana banna ba bangwe, e lexo ~~banak~~ bana ba xa Tauyatswala, ba re, "Le bōnā ké batšabi." Kxoši a tsebiša maBuru xore, "Ké banāke!" MaBuru a re, "Re thušē ka masoxana, a thibē dikxomo." Kxoši a ba fa byalo, ba tloxa. Ya re xe

dikxomo di sa no nyōxa noka ya Mokxalakwēna mo thabaneng yé ba reng ké Serale, mo m ile xwa robalwa teng, ba bitša kxantši, ba re "Re botšē thērešō; na dikxomo tšēla ké tša BaBirwa tšohle na?" A re, "E!" MaBuru a re, "Re nyaka thērešō xōna byale. Xe o se na thērešō re tla Xo faxola!" Xōna mo ba nthša mphaka ba o loothša, ba re, "Mo swareng, a faxolwē!" E ntsu ya xana xo bōna mphaka ya re, "Ke tlo bolēla." Xwa phēthēxa seēma sa ba xešo se se reng:

"Motswala o b lawa ke babo."

A re, "Nteseng! Ke tla le botša!" Ba mo lesa, ba re, "Bolēla!" A re, "Dikxone ke tla lesa ka bošexo."

Meso ya re ke fihlēla, maBuru ba tšea dipitsi, ba re: Kxantsi!, Ya re xe ba batametšē motse ba ba mo fihla, ké xe letšatši le hlaba. MaBuru a dikanetša metse, ba nametšee dipitsi, ba rwele di-thunya, di phathakxilwe. Xape xwa tla sehlōpha se sengwe sa maBum, a re kxeši, a re: Re phuthē-lē batho." Ba phuthēxa. Ba nthša Kxantši, ba re, "Na xa xo a di kxomo?" BaBirwa ba re, "Awa!" Xōna fao maBuru a šma a mabedi, a tloxa le yēna, ba ya mo-t seng wa Raseimdi, a fihla a šupa kmo e thse-hlana le pholo e thsomo, a re tšē digwe di xōna tšē dintši. Xōna fao maBuru a re, "Xa di tšwē!" Tšohle ba di thiba, tša yam mošate, ba ra kxoši, ba re, "O^{ra} le maaka!" Xwa tsēna ba bangwe maBuru, a beng alé ka moraxo xa motse, ba ra morēna, ba re, "Le na le ntwā, baBirwa!" MaBuru a tsēna ka dintlong, a nthša di thunya le mtswa, ba bulēla dikxomo, ba bōfa banna kamatswa, dikxomo tša tsamaya. Xa ba le ka mza ntle, ba rōba dithunya, ba thopa sethšaba, batho ba bofilwe ka baka la dikxomo tša Raphukula. Xe ba fihla Serala, batho bale ba pele ba makala, xe ba bōna dithoto, e lexo m~~ar~~ maruō a bōnā, xa mmōxō lo sothšaba le kxoši, ba re, "Molato ké eng? Lena maBuru le tšere dikxomo tša rena?" Ba re, "Molato ké wa

kxoši ya Lena! O fihla d kxomo tša Maleboxo." Xo tloxa fao ba re, "A di tsamayê," tša leba Mokwêna tšaa tša tšwa ka sefata sa Rapanyana, tša leba ~~imāram~~ lelareng xo yêna morêna wa bôné Mokhunthedi, ba re, "Re thophile d kxomo le batho," ba re, "Ké dikxomo tša Maleboxo."

Xôna mó maBuru a thoma xo botšiša. Phetolô ya re, "Batho bao ké baBirwa, xa ba bušwe ke Maleboxo," xo be xo fetola maPeise a Sekxôbôkxôbôle Mapena le ~~Kixix~~ Kibi. Mó ba kxêtha dikxomo, tša išwa Makxabeng, batho ba bôfôlôwa, ba išwa xa ~~Mamziakx~~ Maunatlala xa mmôxô le basadi. Ba botša ba Mokxalakwêna, ba re, "Dulang mono xo fihla ntwā e fêla."

Ka moraxo xa ntwā batho ba bitšwa kwa dikxomong, ~~xaf~~ xore e mongwe le e mongwe a kxêthê tša xaxwe. Ba se ké ba ya ka moka ba, xwa šala tša Ioba, 'mme diphôlô tša šala ba re, "Ké sebeta sa kxoši." Fao xwa ~~phax~~ phêthêxa seêma sa mohla diphôlôfôlô di fiwa mesela, pela ya laêla ya re, "Le tlê le wa ka!" tša dumêla, tša se tlê le ôna. E, lehono e sa o hlôka.

Ké xa batho ba tla le dikxomo ba boêla Sefôto mabeleng a bôná.

End. S. 29.